

Пенсійна система Швеції

Швеції вдалося те, до чого з різним ступенем успіху прагне більшість держав, – вдалося сполучити елементи розподільчої і накопичувальної систем пенсійного забезпечення.

В основі колишньої пенсійної системи країни лежав принцип "солідарності поколінь", відповідно до якого працездатне населення змушене було утримувати "старих". У результаті повну пенсію, що складала 60% від середньостатистичної зарплати, можна було одержати, проробивши безупинно 30 років. Пенсія виплачувалася незалежно від рівня зарплати людей. Виробничий стаж понад 30 років у розрахунок не приймався.

Змінювати сформовану систему шведів змусило життя. Наприкінці минулого століття країна зіштовхнулася з проблемою, характерною для всіх європейських країн, – падіння народжуваності, а отже, і скорочення числа працездатного населення. У результаті розрив між кількістю людей, зайнятих у виробництві, і кількістю пенсіонерів збільшився в чотири рази, тобто на одного працюючого припадає 4-5 "старих". Зрозуміло, що в цій ситуації урядові залишалось на вибір два варіанти розв'язання проблеми: або залишити все, як є, і покійно очікувати дефолта по соціальних зобов'язаннях, або провести реформу, що надала би громадянам можливість збільшувати накопичувальну частину своєї пенсії. З цілком зрозумілих причин другий варіант виявився набагато кращим.

Відповідно до нового пенсійного законодавства всі громадяни країни, що народилися після 1953 року, були включені в нову пенсійну систему, яка складалася з трьох рівнів – розподільчого, накопичувального і добровільного.

Так, у Швеції ставка пенсійних відрахувань - 18,5%. З них 16% йде на формування розподільчої пенсії, а інші 2,5% - на накопичувальний рахунок. Примітно, що навіть при найбільш скромному розкладі шведський пенсіонер одержує пенсію в розмірі 8800 крон (\$800) на місяць. Крім того, йому видаються цільові кошти для оплати житла. А багато працюючих громадян можуть розраховувати на так звані службові надбавки до пенсії, що виплачують їм їхні підприємства – за умови, звичайно, що вони працюють там досить тривалий час.

На час початку реформи в державне розпорядження надійшли нагромадження від 4,4 млн. майбутніх пенсіонерів. Потім вкладники одержали можливість вибрати собі приватний пенсійний фонд (у шведській моделі немає компаній з управління) або навіть кілька фондів. Правда, в перший рік реформи зробити це було нелегко, тому що пенсійних фондів було сформовано всього п'ять. Однак за чотири роки їхнє число зросло в сто разів, і тепер у Швеції 500 пенсійних фондів. А своїм правом зробити самостійний вибір скористалися 65% від загального числа застрахованих осіб. 35% побажали залишити кошти в державному пенсійному фонді. Це зовсім непогані результати, якщо врахувати, що навіть у ліберальних США число цих осіб досягає

30% від загального числа майбутніх пенсіонерів. Отже, щодо цього шведська пенсійна реформа цілком успішна.

Варто відзначити, що на інвестиційну діяльність фондів у Швеції накладені значні обмеження. Їм не можна вкладати кошти пенсіонерів тільки в нерухомість, товарні активи і прямі позики. Вони повинні мінімум 30% від загальної суми активів інвестувати в цінні папери з низьким рівнем кредитного ризику, тобто в держоблігації. Максимальні вкладення в акції одного емітента – це 10%. За пенсійними фондами стежить міністерство фінансів країни, яке проводить щорічну фінансову перевірку і потім звітує про роботу фондів перед національним парламентом.